

Situationen 31.7.2014	euro
Donationer	10,3 MEUR
Använda medel	7,9 MEUR
Förbindelser	1,5 MEUR

Målen med projektet Ett Rent Östersjön

John Nurminens Stiftelses projekt Ett Rent Östersjön har två verksamhetsområden: projekt som förebygger eutrofieringen av Östersjön och avser att minska fosforutsläppen samt projektet Tankerskydd, som främjar säkerheten inom oljetankertrafiken i Finska viken. Eutrofieringsprojektet leds av Marjukka Porvari och Tankerskyddsprojektet av Pekka Laaksonen. Sammanlagt tio personer arbetar med projekten och stödåtgärderna för dem, varav tre på deltid.

Målet med eutrofieringsprojektet är att minska den mängd fosfor som årligen hamnar i Östersjön med 2 500 ton. Eutrofieringsprojektet pågår för närvarande i 11 objekt. I åtta objekt har projektet slutförts. Dessutom har John Nurminens stiftelse medverkat i två projekt genom att erbjuda teknisk expertis och genom detta bidragit till minskningen av fosforutsläppen.

Projektet Tankerskydd minskar avsevärt risken för en stor tankfartygsolycka på Finska viken genom att utveckla och införa navigeringstjänsten ENSI. Tjänsten förbättrar informationsutbytet mellan fartygets kommandobrygga och sjötrafikledningen samt förbättrar förutsättningarna för framförhållning inom sjötrafikledningen. Sjötrafikledningen får tillgång till fartygens exakta ruttplaner medan tankfartygen får nödvändig ruttspecifik navigeringsinformation via ENSI-portalen. Trafikverket är huvudsamarbetspartner i projektet.

Eutrofieringsprojektet

Resultaten av eutrofieringsprojektet syntes i Finska viken i somras i form av rekordklart vatten. Enligt Finlands miljöcentral (SYKE) låg de genomsnittliga klorofyllvärdena som anger algmängden i juli-augusti på sin lägsta nivå under 2000-talet på de observationsplatser som ligger längst österut i Finska viken. De två åtgärder som haft den största inverkan på detta är en effektivare avskiljning av näringsämnen från avloppsvattnet från S:t Petersburg samt ett slut på fosforutsläppen från Kingisepps gipshög.

Investeringsplanerna samt investeringsavtalen mellan stiftelsen och vattenverken för att bygga fosforavskiljningssystem på avloppsreningsverken för städerna Gattjina och Viborg i nordvästra Ryssland är färdiga. För projektet i Hatsina har erhållits officiell registrering hos de ryska myndigheterna för att få tull- och skattefrihet för utrustningsleveranserna. Leverantören av den första delen av utrustningsleveransen, utrustning för kemisk fosforavskiljning, har valts genom anbudsförfarande. Man har som mål att leverera utrustningen till Hatsina hösten 2014. Projektet i Viborg har försenats på grund av personbyten och organisationsförändringar vid vattenverket i

staden samt på grund av att samlingsledningen gått sönder. I februari 2014 öppnades en ny samlingsledning i Viborg och man har sålunda kunnat fortsätta med projektet med fosforavskiljning. Man ansöker som bäst om officiell registrering hos de ryska myndigheterna för import av utrustningen. Stiftelsen ansvarar för anskaffningen av utrustning i Viborg och Hatsina medan vattenverken ansvarar för installations- och byggkostnaderna. Tack vare projekten minskar de årliga fosforutsläppen från Gattjina till Finska viken med 30 ton och från Viborg med 20 ton.

EU:s Östersjöprogram har delfinansierat två projekt som genomförs inom ramen för projekten Ett Rent Östersjön, PURE och PRESTO, i vilka stiftelsen genomför investeringar som effektiviserar avskiljningen av näringsämnen. Efter att projektet PURE (Project on Urban Reduction of Eutrophication) avslutats fortsätter stiftelsen samarbetet med vattenverket i Brest för att förbättra styrsystemet för fosforavskiljningsprocessen.

Projektet PRESTO, (Project on Reduction of Eutrophication of the Sea Today) går ut på att investera i en effektiviserad avskiljning av näringsämnen vid avloppsreningsverket i tre vitryska städer: Grodno, Vitebsk och Molodetjno. Byggnadsarbetena och installationen av utrustning på reningsverken inleddes hösten 2013 och slutfördes vid utgången av augusti 2014. Enligt preliminära bedömningar minskar investeringarna i projektet PRESTO fosforbelastningen från reningsverken till vattendragen med upp till 500 ton per år.

Den totala budgeten för projektet PRESTO är 4,55 miljoner euro, varav 2 miljoner euro investeras i avloppsreningsverk. Största delen av projektet finansieras av EU:s Östersjöprogram: finansieringen täcker 75–90 procent av samarbetsparternas omkostnader för projektet (beroende på i vilket land samarbetspartnern är verksam). Dessutom stöder Finlands miljöministerium de finländska samarbetsparterna med ett belopp som täcker största delen av deras egna kostnader.

I maj 2012 beviljade Baltic Sea Action Plan Trust Fund finansiering till stiftelsens och hönsgården Udarniks samprojekt som avser att minska näringsbelastningen från de läckande spillningsbassängerna på gårdens område i Östersjön. En utredning om utveckling av spillningshanteringen på Udarnik, som ligger i Viborgs region, slutfördes 2012. Udarnik byggde en ny spillningsbassäng i området hösten 2012 och har inlett planeringen av två nya spillningsbassänger. Stiftelsen och ägarna till hönsgården Udarnik har tillsammans utrett alternativ för att minimera riskerna för läckage från den gamla och de nya spillningsbassängerna i miljön. Våren 2014 ansöktes om tilläggsfinansiering för ett filtreringssystem som skulle levereras till gården, med hjälp av vilket man kan hantera avrinningen från spillningsbassängerna och därmed förhindra näringsutsläpp i närliggande vattendrag. Tilläggsfinansiering beviljades i september 2014.

De årliga fosforutsläppen på 1 700 ton från en gipshög från den i Ryssland belägna gödselfabriken Fosforit i Kingisepp vid floden Luga i Östersjön bragtes under kontroll efter att fabriken byggt ett system för rening av avrinningsvattnet från området i mars 2012. Sommaren 2013 anlätades det internationella konsultföretaget Atkins för att bedöma funktionaliteten av reningsanläggningen och följa upp utvecklingen av fosforutsläppen. Stiftelsen följer Atkins arbete genom att delta i genomförandet av arbetet i praktiken samt i styrgruppen för projektet, till vilken Atkins rapporterar resultaten. Enligt de prov som Atkins tagit har fosforhalten i floden Luga hållits på samma låga nivå som den som man uppnådde då reningsystemet togs i bruk. Arbetet med att följa upp och utvärdera reningsystemet och utsläppen fortgår till hösten 2014.

Stiftelsen förbereder för närvarande flera nya projekt med sikte på en minskning av den eutrofierande näringsbelastningen. Projekten hänför sig till en effektivisering av rengöringen av avloppsvatten

framför allt i Polen, Vitryssland och Kaliningrad samt i Leningradområdena i Ryssland. Stiftelsen tittar dessutom på möjligheten att starta ett nytt projekt i Skärgårdshavet.

Projektet Tankerskydd

Den slutliga ägaren av navigeringstjänsten ENSI (Enhanced Navigation Support Information), som utvecklats inom projektet, är Trafikverket, som också ansvarar för genomförandet och den fortsatta utvecklingen av tjänsten. Den roll som John Nurminens Stiftelse hade i projektet var att leda kravspecifikationsarbetet för ENSI och att föra samman olika aktörer för att påskynda utarbetandet och införandet av tjänsten.

Trafikverket ansvarar nu för tjänsten ENSI. I enlighet med det samarbetsavtal som John Nurminens Stiftelse och Trafikverket ingått har stiftelsen deltagit i ibruktagandet och utvecklandet av ENSI genom att ställa stiftelsens projektchef till Trafikverkets förfogande.

Viktiga händelser med tanke på projektet våren 2014 har varit bl.a. rekryteringen av nya fartyg till tjänsten, publikationen av en mer utvecklad version av tjänsten ENSI samt synlig närvaro vid konferensen IALA:n (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities). Anslutandet av tjänsten ENSI till det alleuropeiska projektet för e-navigering har förberetts med målet att utveckla och internationalisera ENSIs landbaserade nät.

Anskaffning av medel

Projektet Ett Rent Östersjön finansieras med privata donationer och offentligt stöd. Av huvudsamarbetsparterna fortsätter Bergsrådinnan Sophie von Julins stiftelse att stödja projektet Ett rent Östersjön. Dessutom kommer kampanjen Horisont, som inleddes våren 2013, fortsätta 2014. Alla deltagare får en stålplatta med sitt namn ingraverat på konstverket *Horisonten* på Busholmskajen.

31.7.2014 hade stiftelsen samlat in sammanlagt cirka 10,3 miljoner euro, av vilket cirka 7,6 miljoner euro har använts för genomförande av projektet. Mängden förbindelser, dvs. det belopp som har reserverats för pågående och planerade projekt är 1,5 miljoner euro. Det belopp som är reserverat för förbindelserna är beroende av projekttidtabellerna. Enligt styrelsens beslut får de beviljade förbindelserna inte överskrida de insamlade medlen.

Läget i Finska viken sommaren 2014 visar att stiftelsens projekt har varit framgångsrika. För att nå samma resultat annanstans på Östersjön behövs mer stöd. För att förbättra läget i Skärgårdshavet är det mest effektivt att koncentrera åtgärderna till projekt som förbättrar läget i Östersjöns huvudbassäng i Polen, Baltikum, Kaliningrad och Vitryssland.

För närvarande insamlas medel för Eutrofieringsprojekt och för identifiering av nya olika objekt med hjälp av vilka man kan trygga en minskning av utsläpp av näringsämnen i Östersjön även i fortsättningen. Det uppskattade behovet av finansiering är över 2 miljoner euro, men beloppet kan preciseras först efter att projektobjekten har identifierats.

Annamari Arrakoski-Engardt
Ombudsman
John Nurminens Stiftelse